

Diversiteit als meerwaarde

Engagementsverklaring van de Vlaamse onderwijswereld

Overwegende

- dat de diversiteit in de Vlaamse samenleving voortdurend toeneemt en een maatschappelijke uitdaging vormt,
- dat uitsluitingsmechanismen in het onderwijs sociaal onaanvaardbaar zijn en een bedreiging zijn voor de sociale cohesie,
- dat de evolutie naar een kennismaatschappij aanleiding geeft tot nieuwe uitsluitingsmechanismen. Groepen mensen die minder toegang hebben tot informatie en over minder strategieën beschikken om informatie te verwerven tot functionele kennis en vaardigheden, lopen een reëel risico op achterstelling en uitsluiting (¹),

Gelet op

- het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, aangenomen door de Algemene vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1989, inzonderheid artikel 28 en 29 (²)
- de vrijheid van onderwijs en de vrijheid van personeelsbeleid zoals de Grondwet en de internationale verdragen die waarborgen
- de conclusies van het voorzitterschap van de Europese raad van Lissabon van 23 en 24 maart 2000 (³)
- het decreet van 28 juni 2002 betreffende gelijke onderwijskansen I, inzonderheid op artikel I.3 (⁴), III.1 (⁵) en hoofdstuk IV, afdeling I, onderafdeling 1, 2 en 3 (⁶)
- de engagementen van de overheid bij de afronding van de onderhandelingen met vakbonden en inrichtende machten over bovenstaand decreet
- de visie op onderwijs zoals aangenomen door de Vlaamse Onderwijsraad op 18 juni 1999 (⁷)
- het advies van de Vlaamse Onderwijsraad over het voorontwerp van decreet

¹ Kleurrijk Vlaanderen, Vlaamse Conferentie, 5 juli 2001, Trends en uitdagingen voor de toekomst, 1.3 ... en risico's

² recht op onderwijs

³ § 24, 25 en 26

⁴ Artikel I.3:

"De bepalingen van dit decreet moeten worden gelezen in het licht van het realiseren van optimale leer- en ontwikkelingskansen voor alle leerlingen, het vermijden van uitsluiting, segregatie en discriminatie en het bevorderen van sociale cohesie.

De rechten bepaald in dit decreet moeten worden uitgeoefend met respect voor de fundamentele vrijheden van de school, inzonderheid het recht om een eigen pedagogisch project en een eigen schoolreglement te ontwikkelen, de belangen van de schoolgemeenschap en het recht op onderwijs van de individuele leerling."

⁵ beginsel van het recht op inschrijving

⁶ over de oprichting, samenstelling, bevoegdheden en werking van de lokale overlegplatforms

⁷ Visie op Onderwijs, Vlaamse Onderwijsraad, 18 juni 1999

betreffende gelijke onderwijskansen (⁸)

Verklaren de algemene centrale van openbare diensten, het provinciaal onderwijs Vlaanderen(⁹), de christelijke onderwijscentrale, het christelijk onderwijzersverbond, de federatie van onafhankelijke pluralistische emancipatorische methodescholen, de federatie van Rudolf Steinerscholen, het forum van etnisch culturele minderheden, het gemeenschapsonderwijs (¹⁰), de koepel van ouderverenigingen van het officieel gesubsidieerd onderwijs, het onderwijssecretariaat van de steden en gemeenten van de Vlaamse gemeenschap (¹¹), de raad voor ouders van het Gemeenschapsonderwijs, de werknemers- en de werkgeversorganisaties vertegenwoordigd in de sociaal economische raad Vlaanderen, de Vrije – CLB – Koepel vzw, de Vlaamse confederatie van ouders en ouderverenigingen, het Vlaams forum armoedebestrijding, het Vlaams instituut ter bevordering en ondersteuning van de samenlevingsopbouw, het Vlaams minderhedencentrum, het Vlaams onderwijs overleg platform, de Vlaamse scholierenkoepel, het Vlaams secretariaat voor het Katholiek onderwijs, het vrij syndicaat van het openbaar ambt, het kinderrechtencommissariaat, het centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding

en de Vlaamse minister van onderwijs en vorming

hierna de partners genoemd, na overleg in de schoot van de Vlaamse Onderwijsraad, samen te zullen werken aan een geëngageerde uitvoering van het decreet betreffende gelijke onderwijskansen I in het algemeen en aan een geëngageerde uitvoering van het luik toelating van dat decreet in het bijzonder.

1 Doelstellingen

- 1 De partners willen dualisering in de maatschappij tegengaan en zo bijdragen tot meer sociale cohesie.
- 2 De partners bij deze verklaring blijven vanuit hun eigen verantwoordelijkheid streven naar een maatschappij met meer verdraagzaamheid, openheid en respect ten aanzien van diversiteit.
- 3 De partners blijven vanuit hun eigen verantwoordelijkheid streven naar een onderwijs zonder discriminatie, uitsluiting, segregatie en racisme.
- 4 De partners bij deze verklaring blijven vanuit hun eigen verantwoordelijkheid streven naar optimale leer- en ontwikkelingskansen voor alle leerlingen, in alle Vlaamse scholen en vestigingsplaatsen.

2 Instrumenten

2.1 Voor alle partners

- 1 De partners zullen elk vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden bijdragen tot de sensibilisering van de publieke opinie in het algemeen en van de ouders in het bijzonder, voor de doelstellingen van het gelijke onderwijskansenbeleid in het algemeen en van het toelatingsbeleid in het bijzonder.

⁸ Advies over het voorontwerp van decreet betreffend gelijke onderwijskansen in het onderwijs, Vlaamse Onderwijsraad, 18 december 2001, AR/PCA/ADV/003

⁹ de CLB's van het provinciaal onderwijs inbegrepen

¹⁰ de CLB's van het gemeenschapsonderwijs inbegrepen

¹¹ de CLB's van het onderwijs van steden en gemeenten inbegrepen

- 2 De partners zullen hun leden informeren over het gelijke onderwijskansenbeleid in het algemeen en het toelatingsbeleid in het bijzonder.
- 3 De partners zullen hun vertegenwoordigers in het lokaal overleg vormen, begeleiden en ondersteunen om actief en constructief mee te werken aan het lokaal overleg.
- 4 De partners zullen de handelingsbekwaamheid van hun eigen medewerkers inzake omgaan met diversiteit verder ontwikkelen.
- 5 De partners zijn zich bewust van de pedagogische meerwaarde van scholen en klassen met een sociaal heterogene populatie. Zij zullen vanuit hun eigen verantwoordelijkheid actief bijdragen tot de toeleiding van de doelgroepen van het gelijke onderwijskansenbeleid naar alle scholen. Zij zullen scholen met veel kansarme leerlingen bijkomend ondersteunen om voor de leerlingen in die scholen kwaliteitsonderwijs te garanderen. Zo zullen zij actief bijdragen om deze scholen aantrekkelijk te maken voor leerlingen uit meer kansrijke milieus.
- 6 De partners zullen vanuit hun eigen verantwoordelijkheid concrete acties ondernemen om de onderwijsloopbanen van de doelgroepen van gelijke onderwijskansenbeleid actief te ondersteunen. Zij zullen pro-actief en preventief de schoolloopbanen ondersteunen van leerlingen die tot de prioritairere groepen van het gelijke onderwijskansenbeleid horen. Zo zullen zij leerlingen uit de doelgroepen ondersteunen om het secundair onderwijs met succes te doorlopen en zullen zij bijdragen tot een substantiële verbetering van hun doorstroming naar het hoger onderwijs vanuit studierichtingen in het secundair onderwijs die hen een reële kans bieden op slagen in het hoger onderwijs. Zij zullen bijdragen tot een zorgvuldige afweging van een eventuele oriëntering van leerlingen uit deze groepen naar het buitengewoon onderwijs.
- 7 De partners zullen vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en werking aan scholen, ouders en leerlingen de mechanismen verduidelijken die spelen in de processen van schoolkeuze en studiekeuze.
- 8 De partners zullen in de Vlaamse Onderwijsraad voortdurend overleggen over de concrete realisatie van alle elementen uit het gelijke onderwijskansenbeleid. Zij zullen hun concrete afspraken daarbij steeds toetsen aan de doelstellingen uit deze engagementsverklaring in het bijzonder.
- 9 De partners zullen hun lokale vertegenwoordigers oproepen om zich aan te sluiten bij deze engagementsverklaring. Zij zullen hen ondersteunen bij de formulering en realisatie van lokale engagementen die aansluiten bij de realiteit in hun gemeente of regio en die de doelstellingen concretiseren van het decreet over gelijke onderwijskansen.

2.2 De groeperingen van inrichtende machten

- 10 Het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve groeperingen van inrichtende machten zullen bewaken dat de leerplannen blijven rekening houden met diversiteit van de leerlingenpopulatie.
- 11 Het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve groeperingen van inrichtende machten van onderwijs en van de centra voor leerlingenbegeleiding zullen verder werken aan de professionalisering van specifieke en reguliere begeleiding in functie van de doelgroepen en de doelstellingen van het toelatingsbeleid.
- 12 Het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve groeperingen van inrichtende

machten van onderwijs en van centra voor leerlingenbegeleiding zullen medewerkers en kandidaat-medewerkers uit de doelgroepen ondersteunen en kansen geven op een volwaardige loopbaan, voor zover de betrokkenen het opvoedingsproject onderschrijven en voldoen aan de eisen van het ambt zoals het, conform artikel I.3 (¹²) van het decreet van 28 juli 2002 betreffende gelijke onderwijskansen I, door de inrichtende macht is ingericht.

- 13 Het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve groeperingen van inrichtende machten engageren zich om de scholen, de centra voor leerlingenbegeleiding en inrichtende machten die zij vertegenwoordigen aan te zetten om zich aan te sluiten bij deze engagementsverklaring. Zij zullen hen ondersteunen bij de formulering en realisatie van lokale engagementen die aansluiten bij de realiteit in hun gemeente of regio en die de doelstellingen concretiseren van het decreet over gelijke onderwijskansen.

2.3 De ouderverenigingen

- 14 De koepel van ouderverenigingen voor het officieel gesubsidieerd onderwijs, de raad voor ouders van het Gemeenschapsonderwijs en de Vlaamse confederatie van ouders en ouderverenigingen zoeken voor hun vertegenwoordiging in de lokale overlegplatformen ouders die een achterban vertegenwoordigen en die bij voorkeur behoren tot de doelgroepen van het toelatingsbeleid of die hen expliciet kunnen en willen vertegenwoordigen.
- 15 De koepel van ouderverenigingen voor het officieel gesubsidieerd onderwijs, de raad voor ouders van het Gemeenschapsonderwijs en de Vlaamse confederatie van ouders en ouderverenigingen verhelderden de doelstellingen van deze engagementsverklaring bij hun ouders en ouderverenigingen en motiveren hen om ze mee te onderschrijven.

2.4 De representatieve onderwijsvakbonden ¹³

- 16 De representatieve vakorganisaties zullen tijdens het overleg en in onderhandelingen aandacht vragen voor duidelijke kansen in het onderwijs voor mensen die behoren tot de doelgroepen van het gelijke onderwijskansenbeleid.
- 17 De representatieve vakorganisaties zullen het personeel van de scholen, de personeelsleden van de centra voor leerlingenbegeleiding en de directies aanmoedigen om deel te nemen aan activiteiten voor opleiding en vorming over
- omgaan met diversiteit in al zijn aspecten,
 - ouderbetrokkenheid,
 - samenwerking met de buurt,
 - ondersteuning van onderwijsloopbanen.

2.5 De werknemers- en werkgeversorganisaties vertegenwoordigd in de sociaal

¹² Artikel I.3:

“De bepalingen van dit decreet moeten worden gelezen in het licht van het realiseren van optimale leer- en ontwikkelingskansen voor alle leerlingen, het vermijden van uitsluiting, segregatie en discriminatie en het bevorderen van sociale cohesie.

De rechten bepaald in dit decreet moeten worden uitgeoefend met respect voor de fundamentele vrijheden van de school, inzonderheid het recht om een eigen pedagogisch project en een eigen schoolreglement te ontwikkelen, de belangen van de schoolgemeenschap en het recht op onderwijs van de individuele leerling.”

¹³ ACOD en COC zijn bereid deze engagementen op te nemen . Omwille van de ontoereikende personele en financiële middelen beperken zij hun engagementen voor één jaar. Ze vragen uitdrukkelijk aan de overheid om deze middelen uit te breiden.

economische raad Vlaanderen

- 18 De werknemers- en de werkgeversorganisaties vertegenwoordigd in de sociaal economische raad Vlaanderen zullen mee vorm geven aan de toegang tot gelijke onderwijskansen voor alle jongeren. Zij zullen actief meewerken aan de doelstelling van een substantiële vermindering van de ongekwalificeerde uitstroom van jongeren in het onderwijs, de bevordering van hun startkwalificatie in functie van hun competenties en talenten en het aanbieden van een voltijdse inschakeling in de uitbouw van het alternerend leren. Daarbij zal bijzondere aandacht worden besteed aan de bevordering van de participatie van allochtonen aan leercontracten, met bijzondere aandacht voor leerkansen op de werkvloer voor allochtone jongeren.

Als onderdeel van hun gemeenschappelijke aanpak gericht op evenredige participatie in het arbeidsproces enerzijds en tegen discriminatie anderzijds, zullen de sociale partners zowel naar werkgevers als naar werknemers de nodige initiatieven nemen om elke discriminatie bij de toegang tot leerlingenstages of tot werkplekopleidingen in het kader van het alternerend leren te vermijden. Zij zullen de sectorale sociale partners aanzetten om deze engagementen te ondersteunen, in het bijzonder via het beleid vanuit de sectorale instellingen en opleidingsfondsen.

2.6 De overheid

- 19 De overheid zal voor de lokale vertegenwoordigers faciliteiten creëren die hen in staat stellen effectief deel te nemen aan het lokaal overleg.
- 20 De overheid zal personele en financiële middelen ter beschikking stellen van de centrale organisaties van de lokale partners. De partners zullen deze middelen exclusief aanwenden om hun vertegenwoordigers in het lokaal overleg te vormen, begeleiden en ondersteunen om actief en constructief mee te werken aan het lokaal overleg. Dit zal tot uiting komen in een planningsdocument en in een jaarlijks verslag.
- 21 De overheid trekt middelen uit voor wetenschappelijk onderzoek ter ondersteuning van de begeleidingsaanpak.
- 22 De overheid zal sensibiliseringsacties opzetten ter ondersteuning van het toelatingsbeleid.

Brussel, 19 februari 2003

Voor

de Vlaamse overheid

.....

mevrouw M. Vanderpoorten
minister van onderwijs en vorming

(¹⁴)

¹⁴ in alfabetische volgorde

de algemene centrale voor openbare diensten – onderwijs

.....

de heer Claude Walgraef
algemeen secretaris

het centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding

.....

de heer J. Leman
directeur

de christelijke onderwijscentrale

.....

de heer A. van Dongen
secretaris-generaal

het christelijk onderwijzersverbond

.....

de heer R. Maes
algemeen secretaris

de federatie van onafhankelijke pluralistische emancipatorische methodescholen

.....

de heer Joost Bonte
waarnemend voorzitter

de federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen

.....

de heer Kamiel Van Herp
beheerder

het forum armoedebestrijding

.....

de heer L. Horemans
voorzitter

het forum van etnisch-culturele minderheden

.....

de heer Ch. Oliha
voorzitter

het Gemeenschapsonderwijs

.....

de heer P. Steenhaut
afgevaardigde bestuurder

het kinderrechtencommissariaat

.....

Mevrouw A. Vandekerckhove
kinderrechtencommissaris

de koepel van ouderverenigingen van het officieel gesubsidieerd onderwijs

.....

mevrouw Marlies Jongsma
coördinator

de koepelorganisatie van de vrije centra voor leerlingenbegeleiding

.....

mevrouw Els Palmaers
directeur

het onderwijssecretariaat van steden en gemeenten van de Vlaamse gemeenschap vzw

.....

de heer E. De Waele
algemeen directeur

het provinciaal onderwijs Vlaanderen

.....

de heer P. Weyn
directeur

de raad voor ouders van het Gemeenschapsonderwijs

.....

de heer M. Laquière
directeur

de Vlaamse confederatie van ouders en ouderverenigingen

.....

de heer Marcel Davidts
verantwoordelijke onderwijs en communicatie

de Vlaamse Scholierenkoepel

.....

de heer P. Vanham
voorzitter

het Vlaams instituut ter bevordering en ondersteuning van de samenlevingsopbouw

.....

de heer Jan Theunissen
directeur

het Vlaams minderhedencentrum

.....

de heer P. Janssen
directeur

het Vlaams onderwijs overleg platform

.....

de heer John Boeckx
voorzitter

het Vlaams secretariaat van het katholiek onderwijs

.....

de heer A. De Wolf
directeur generaal

het vrij syndicaat van het openbaar ambt

.....

de heer F. Lefever
secretaris-coördinator

de werkgevers- en werknemersorganisaties
vertegenwoordigd in de sociaal economische
raad Vlaanderen

.....

de heer Xavier Verboven
voorzitter